

30/04/2024

Pressitutvustus

Euroopa Kohus tähistab 20 aasta möödumist kümne riigi ühinemisest Euroopa Liiduga: uus põhiseaduslik hetk Euroopa jaoks

Sisukord

Üldine mõju.....	2
Sissejuhatus	2
Korraldus ja toimimine	2
Ajalooline kohtupraktika	3
Kohtuasjad ja töökoormus	3
Kohtumõistmise üldine areng (eelotsusetaotlused) (2004–2024)	4
Hooned	7

Üldine mõju

Sissejuhatus

Uued ühinemised – suurenev institutsioon. Ühise tuleviku ülesehitamine kõigile Euroopa riikidele on toimunud mitmes etapis alates Teise maailmasõja lõpust kuni tänaseni. Alates kuuest asutajariigist 1957. aastal on Euroopa Ühendus, hiljem Euroopa Liit (EL), samm-sammult kasvanud, koosnedes täna 27 liikmest.

Kõigist järjestikustest laienemistest oli 2004. aasta laienemine kõige ulatuslikum. Nimelt võttis liit 1. mail 2004 korraga vastu kümme uut liikmesriiki: Tšehhi Vabariigi, Eesti, Küprose, Läti, Leedu, Ungari, Malta, Poola, Slovakkia ja Sloveenia. Seega suurenes liikmesriikide arv 15-lt 25-le.

Milline oli selle olulise sündmuse mõju liidu kohtuinstitutsioonile, eelkõige selle korraldusele, toimimisele ja töökoormusele?

Korraldus ja toimimine

- 10 kohtunikku nimetati Euroopa Kohtusse, 10 kohtunikku Üldkohtusse ([uute liikmesriikide Euroopa Liiduga ühinemise tingimusi käsitlev akt](#)).
- Euroopa Kohtu kohtujuristide arv 2004. aastal ei muutunud, jäädes kaheksale. Alles 2013. aastal suurendati kohtujuristide arvu 11-ni (alusleping näeb ette, et Euroopa Kohtu palvel võib nõukogu ühehäälselt suurendada kohtujuristide arvu – kooskõlas [Lissaboni lepingule lisatud deklaratsiooniga nr 38](#)).
- Selleks et Euroopa Kohus ja Üldkohus saaksid lahendada laienemisega seotud küsimusi, tehti Nice'i lepinguga teatavad muudatused, et viia lõpule uute kohtunike integreerimine ja täiendava töökoormuse juhtimine.
 - Kohtujuristide ettepanekuid ei pea igas kohtuasjas enam tingimata esitama. Seega, kui Euroopa Kohus leiab, et kohtuasjas ei teki ühtegi uut õigusküsimust, võib ta pärast kohtujuristi ärakuulamist otsustada, et kohtuasi lahendatakse ilma kohtujuristi ettepanekuta.
 - Loodi seos **liikmesriikide arvu ja kohtunike arvu** vahel. Euroopa Kohtu puhul on see arv võrdne liikmesriikide arvuga. Üldkohtu puhul on see *vähemalt* võrdne liikmesriikide arvuga, mis annab võimaluse Üldkohtu kohtunike arvu vajaduse korral suurendada.
 - Moodustati **suurkoda**, kuhu põhikirja kohaselt kuulus 13 kohtunikku (praegu 15). Kõige olulisemaid õigusvaidlusi läbivaatavat kohtukoosseisu juhatab Euroopa Kohtu president ning sellesse kohtukoosseisu kuulub ka asepresident.
 - Muudetud on **Euroopa Kohtu ja Üldkohtu vahelist pädevuse jaotust**: Üldkohus on nüüdseks pädev lahendama esimese astmena kõiki hagisid, välja arvatud teatud konkreetsed hagid.

- Üldkohtule on antud pädevus lahendada **eelotsuse küsimusi** põhikirjaga kindlaks määratud konkreetsetes valdkondades. Seda pädevust ei ole siiani rakendatud. Kuid 2022. aasta novembris esitas Euroopa Kohus Euroopa Parlamendile ja nõukogule seadusandliku taotluse, milles palus esiteks anda Euroopa Kohtu eelotsuse pädevuse üle Üldkohtule kuues konkreetsetes valdkonnas (käibemaks, aktsiis, tolliseadustik, kaupade tariifne klassifitseerimine kombineeritud nomenklatuuris, reisijatele hüvitise maksmine ja nende abistamine ning kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem) ning teiseks laiendada Üldkohtu otsuste peale esitatud apellatsioonkaebuste menetlusse võtmise (algul 2019. aasta mais jõustunud) mehhanismi kohaldamisala.

•Arvuliselt **suurenen institutsiooni töötajate arv** 1010-lt (2000. aastal) 1140-ni (2003. aastal) ja seejärel 1641-ni (2004. aastal).

Aasta	2000	2003	2004	2005	2007	2010	2015	2020	2022	2023
Eelarvelised ametikohad	1010	1140	1641	1743	1882	1927	1998	2073	2110	2302

•Samuti on suurenenud institutsiooni eelarve.

Aasta	2000	2003	2004	2005	2007	2010	2015	2020	2022	2023
Eelarve (milj. eur)	131,3	150,6	235	229	272,2	329,3	357,1	436,6	464,8	486

Ajalooline kohtupraktika

2004. aasta ühinemise käigus koostas institutsioon esialgse loetelu ajavahemikus 1954–2000 tehtud 57 kohtulahendist, mille tõlkisid ja toimetasid kõigepealt riikide tõlkekeskused ning mille vormistasid lõplikult Euroopa Kohtu tõlkeosakonnad

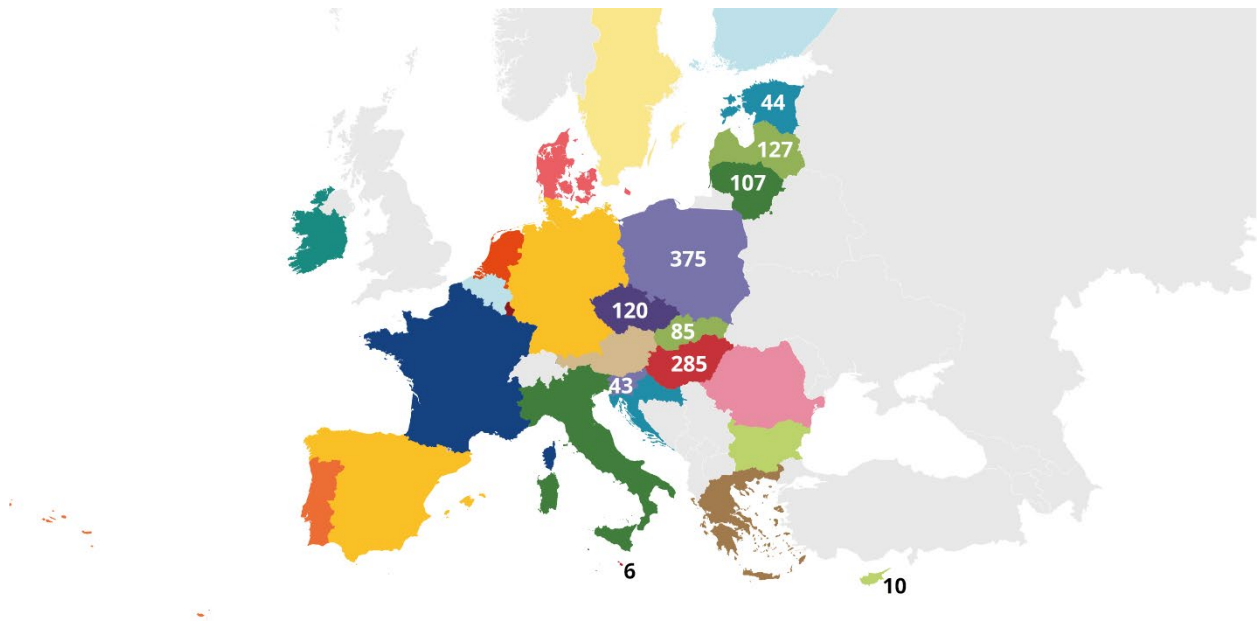
https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_14955/et/

.

Kohtuasjad ja töökoormus

- 2004. aastal ühinenud liikmesriikide panus Euroopa õigussüsteemi ülesehitusse on olnud märkimisväärne: ajavahemikus 1. maist 2004 kuni 31. märtsini 2024 on kümne ühinenud liikmesriigi kohtud kokku esitanud **1202** eelotsusetaotlust.
- Esimesed eelotsuse küsimused esitati juba 2004. aastal (Ungarist pärit kaks kohtuasja).

- Esimestel aastatel jäi eelotsusetaotluste arv suhteliselt väikeseks (2006. aastal vähem kui kümme). Seejärel toimus märkimisväärne kasv (2008. aastal 20, 2011. aastal 45, 2014. aastal 65, 2020. aastal 103), pärast mida on nende arv jäänud praegusele tasemele (2023. aastal 120).

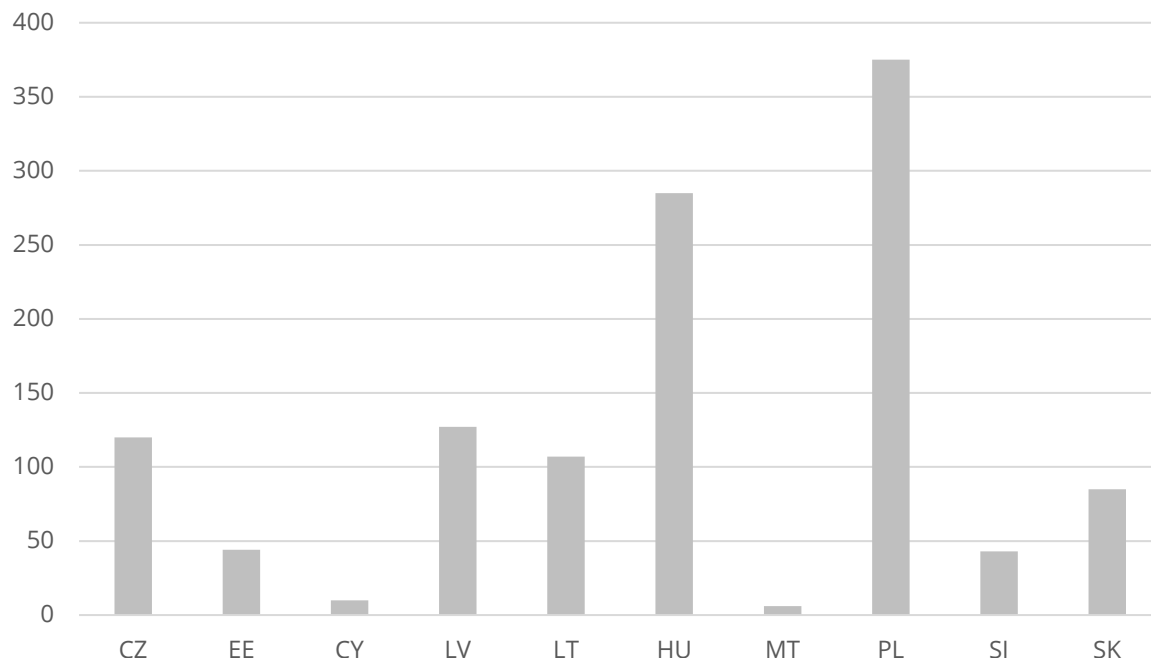
Õigusemõistmise üldine areng (eelotsusetaotlused) (2004–2024¹)

Aastad	Tšehhi Vabariik	Eesti	Küpros	Läti	Leedu	Ungari	Malta	Poola	Sloveenia	Slovakkia
2004	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
2005	1	0	0	0	0	3	0	1	0	0
2006	3	0	0	0	1	4	0	2	0	1
2007	2	2	0	0	1	2	0	7	0	1
2008	1	2	1	3	3	6	0	4	0	0
2009	5	2	1	4	3	10	1	10	2	1
2010	3	0	0	3	2	6	0	8	1	5
2011	5	1	0	10	1	13	0	11	1	3
2012	7	5	0	5	2	18	1	6	0	9
2013	7	3	3	5	10	20	0	11	1	4
2014	6	0	2	7	6	23	0	14	4	3
2015	8	2	0	9	8	14	0	15	5	5
2016	5	1	0	9	8	15	1	19	3	6
2017	4	7	0	5	10	22	0	19	3	6
2018	12	2	1	5	6	29	0	31	2	6
2019	5	3	1	12	7	20	1	39	5	10
2020	9	3	0	17	7	18	0	41	2	6
2021	8	2	0	12	15	17	0	34	7	2

¹ 31. märts 2024

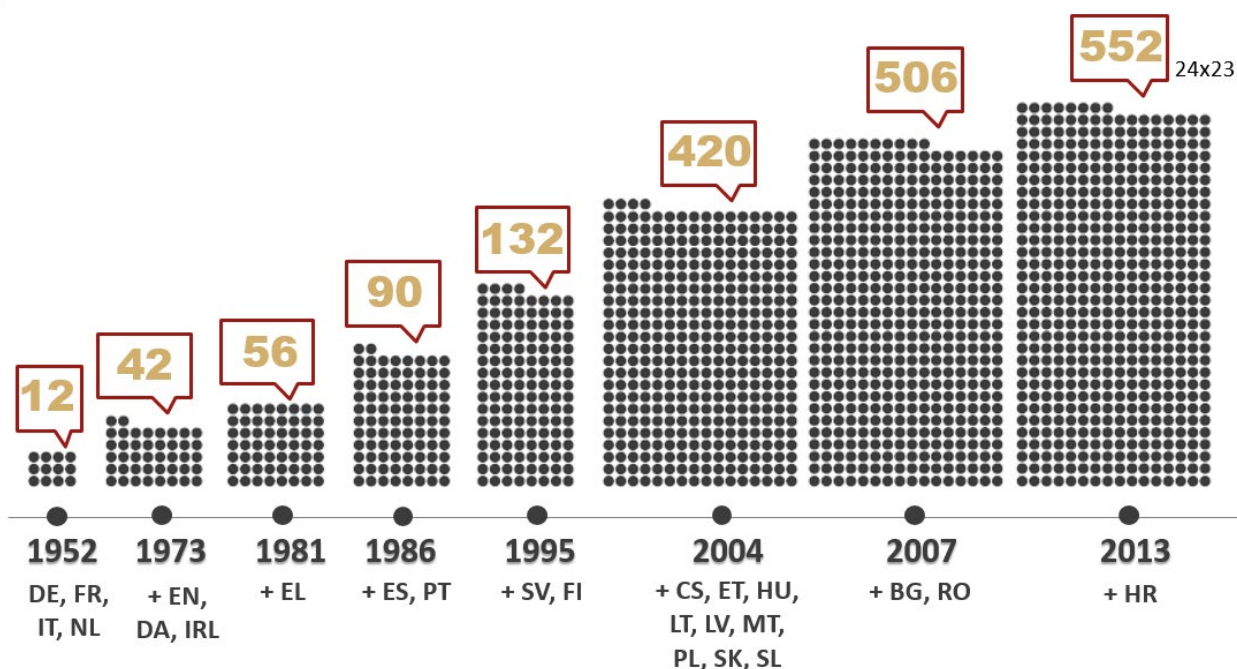
2022	13	4	0	4	6	20	0	39	0	7
2023	12	4	1	15	6	18	2	48	6	8
2024	4	1	0	2	5	5	0	16	1	2
Kokku	120	44	10	127	107	285	6	375	43	85

Õigusemõistmise üldine areng (eelotsusetaotlused, 2004-2023)

- 2004. aasta laienemisel oli oluline mõju ka Euroopa Liidu Kohtu **keeltekasutuse korrale**.
- Kui Euroopa Sõe- ja Terasühendusel (ESTÜ) oli loomisel 1952. aastal neli ametlikku keelt, suurendasid järjestikused laienemised seda arvu: 1974. aastal seitse, 1981. aastal kaheksa, 1986. aastal kümme, 1995. aastal 12 ja **2004. aastal kokku 21 ametlikku keelt**. Edasine laienemine suurendas seda arvu praegu 24 ametliku keeleni.
- Kohtuasju võib algatada ja arutada Euroopa Kohtus ja Üldkohtus kõigis 24 ametlikus keeles ning teatavate eranditega on mõlema kohtu otsused kättesaadavad 24 keeles. See on täieliku mitmekeelsuse põhimõte.
- „Euroopa Kohus moodustab tõlketalituse, mis komplekteeritakse piisava juriidilise väljaõppega ja mitut liidu ametlikku keelt tundvatest asjatundjatest.“ (kodukorra artikkel 42).
- Ametlike keelte arvu suurenemine on toonud kaasa keelekombinatsioonide arvu olulise suurenemise: 12-st 1952. aastal kuni 420-ni 2004. aastal (praegu 552).

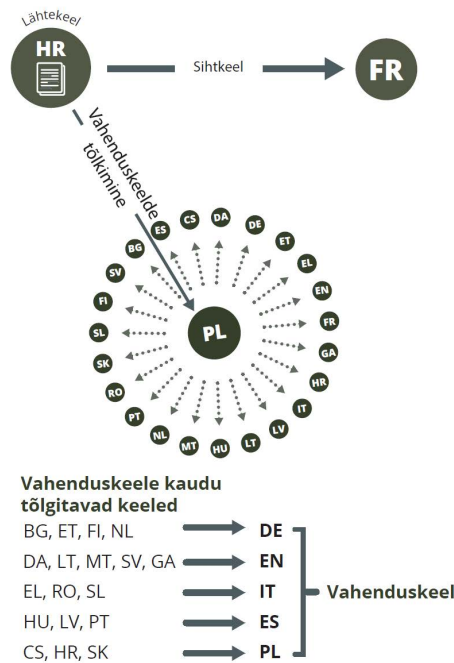
KEELEKOMBINATSIOONID

- Eelkõige pärast 2004. aasta laienemist on Euroopa Kohus ja Üldkohus järk-järgult rakendanud hulka meetmeid, mille eesmärk on suurendada tõhusust ja vähendada tõlkimisega seotud töökoormust. Nii hindasid nad ümber oma kohtuotsuste ja -määruste avaldamise praktika (valikuline avaldamine). Samamoodi on tõlgitavate dokumentide pikkust vähendatud ja kohtuistungite ettekannet Euroopa Kohtus enam ei koostata. Lisaks võib Üldkohus alates 2013. aastast otsustada avaldada kohtuotsuse täies mahus ainult menetluskeeles ja teha teistes keeltes väljavõtted, esitades ainult need kohtuotsuse punktid, mida ta peab asjakohaseks avaldada. 2014. aastal vähendati seega tõlketöö koormust 40%.
- Teine meede, mis võeti vastu 2004. aasta laienemise käigus, oli lähtekeelest otse tõlkimise kõrval nn vahenduskeelte kaudu tõlkimise süsteemi loomine. Selleks et toime tulla ametlike keelte arvu suurenemisest tingitud keelekombinatsioonide mitmekordistumisega, otsustati juhul, kui otsetõlget ei ole võimalik esitada, teha tõlge saksa, inglise, hispaania, itaalia ja alates 2019. aastast poola keele vahendusel. Neid keeli nimetatakse vahenduskeelteks, sest ette kindlaks määratud kombinatsioonide järgi tõlgitakse kõigis teistes keeltes (nn lähtekeeled) koostatud dokumendid enne taotletud keeltesse tõlkimist ühte nendest viiest keelest vastavalt järgmisele skeemile. Võttes arvesse prantsuse keele erilist rolli (kohtunike suhtluskeel menetlustes), on tõlked prantsuse keelest kõikidesse teistesse keeltesse alati otsetõlged. Prantsuse tõlkeosakond katab omalt poolt kõiki ELi ametlikke keeli.

[INFOGRAAFIKA „Tõlkimine vahenduskeelte kaudu“]

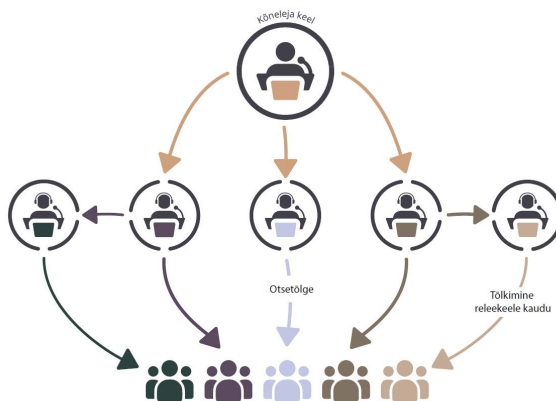
Tõlkimine vahenduskeele kaudu

Mis puudutab suulisi tõlke, siis selleks et alati tagada tõlge isegi vähem levinud keelekombinatsioonides, kasutavad nad üha enam nn sildkeele ja nn tagasitõlke keele tõlketehnikaid. Esimesel juhul ei toimu suuline tõlge otse kõneleja keelest, vaid teise tõlgi pakutavast tõlkest; teisel juhul on kõneleja tõlkimine tehtud ülesandeks sama emakeelega tõlgile, kes on võimeline tõlkima kõnet teise keelde.

[INFOGRAAFIA „Otsetõlge või tõlge sildkeele kaudu“]

Otsetõlge või tõlkimine releekeele kaudu

Hooned

Mis puudutab hooneid, siis 2004. aasta ühinemise tõttu laiendati ja renoveeriti kohtupaleed, kus Euroopa Kohus alates 1972. aastast Luxembourgis Kirchbergi platool asub (vt hoonete ajalugu: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/p1_3943801/et/).